

Rælingen kommune
Postboks 100
2025 FJERDINGBY

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anette Strømme, 22003654

Vedtak om tillatelse etter forurensningsloven for utslipp av kommunalt avløpsvann fra Rælingen kommune

---

Statsforvalteren i Oslo og Viken fatter vedtak om tillatelse etter forurensningsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann fra del av Oslo tettbebyggelse i Rælingen kommune. Tillatelsen omfatter kommunens avløpsnett med tilhørende pumpestasjoner og overløp for avløpsvann som føres til Nedre Romerike avløpsrensseanlegg.

Tillatelsen gjelder fra i dag og erstatter tidligere tillatelse datert 10.11.2010. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Statsforvalteren fatter vedtak om gebyr på kr 105 000,- for behandling av saken.

Vedtaket om tillatelse og gebyrfastsettelse kan påklages innen tre uker.

Vi viser til søknad fra COWI på vegne av Rælingen kommune mottatt 30.11.2021 om tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, og sakens øvrige dokumenter. Vi viser også til ytterligere dokumentasjon mottatt 01.03.2022.

Bakgrunn

Statsforvalteren anmodet Rælingen kommune den 21.12.2020 om å søke ny tillatelse til drift av avløpsnettet, på bakgrunn av at gjeldende tillatelse fra 10.11.2010 er utdatert, og det har vært vesentlig endring av tilførsler av avløpsvann fra eierkommunene til Nedre Romerike avløpsrensseanlegg (heretter; NRA).

Søknad

Rælingen kommune søker om tillatelse til drift av kommunen sitt avløpsnett med tilhørende pumpestasjoner og overløp. Kommunen søker om en tilførsel av kommunalt avløpsvann til NRA på 62 000 pe (personekvivalenter) BOF₅ innen 2050. Rælingen kommune er en del av Oslo tettbebyggelse.

Teoretisk pe-beregning for maksuke basert på NS 9426 angir at Rælingen kommune vil ha en utslippsstørrelse på 23 935 pe BOF₅ i 2050. Inkludert spredt avløp er utslippsstørrelsen 23 987 pe BOF₅. Med en sikkerhetsfaktor på 1,3 er utslippsstørrelsen beregnet til å utgjøre 31 000 pe BOF₅ i 2050. Basert på målt mengde belastning inn til NRA så er dagens faktiske belastning ved NRA i samme størrelsesordenen som de beregnede pe-mengdene for alle eierkommunene skulle tilsi for 2050. Derfor har Nedre Romerike Avløpsselskap IKS (heretter; NRA IKS) oppjustert sine søknadstall utover beregningen utført etter NS 9426, ved å doble mengden som er forventet inn til NRA i 2050. Eierkommunene har også justert deres beregninger og søknadstall for pe BOF₅ i 2050, slik at de samsvarer med NRA IKS sin forventet belastning inn til NRA, og ramme i tillatelse. Derfor søker Rælingen kommune om en ramme på 62 000 pe BOF₅ tilført NRA i 2050.

Økningen i antall pe fra 2019 til 2050 vil i hovedsak være tilknyttet befolkningsvekst i kommunen. Anslaget er basert på kommunens egne prognoser som er forankret i reguleringsplaner. Rælingen kommune forventer en total befolkningsvekst på 45,5 % fra 2019 til 2050.

Kommunalt avløpsvann fra Rælingen kommune leveres til NRA for behandling og rensing, med utslipp til Nitelva. NRA IKS har fått ny tillatelse den 14.10.2022 etter forurensingsloven til utslipp av kommunalt avløpsvann, tillatelsesnummer 2022.0793.T. Rammen i tillatelsen til NRA IKS er 542 000 pe BOF₅ i 2050, der NRA skal motta kommunalt avløpsvann fra eierkommunene Rælingen, Lørenskog, Lillestrøm og Nittedal. NRA IKS sin ramme inkluderer de 62 000 pe BOF₅ som Rælingen kommune søker om å tilføre anlegget.

Grensesnittet mellom Rælingen kommune og NRA går i innløpsrør til pumpestasjon PA1 som pumper inn til NRA, tilkoblingspunkt ved Strømsdalssjakta på tilløpsledning til PA1 og tilkoblingspunkt til ledning i tilløpstunnel ved Sorenskriverveien.

Rælingen kommune drifter i dag ca. 79 km avløpsnett, hvorav 75 km er spillvannsystem og 4 km er fellessystem. Kommunen oppgir i søknaden at standarden på avløpsnettet er varierende. Kommunen eier 14 pumpestasjoner, der 13 av dem driftes av NRA IKS ved at Rælingen kjøper driftstjeneste av det interkommunale selskapet. Alle pumpestasjonene har nødoverløp. Kommunen har 17 regnvannsoverløp. Overløpene registreres med timeteller, og kommunen beregner vannmengder ut ifra det. Vannmengden i regnvannsoverløp varierer mellom 35 323 og 118 925 m³ i årene 2016 til 2020, der fosforutslipp er beregnet til mellom 52 og 150 kg fosfor/år. Vannmengden i nødoverløp varierer mellom 87 og 3 813 m³ i årene 2016 til 2020, der fosforutslipp er beregnet til mellom 9,2 og 20,92 kg fosfor/år.

Utslipp fra lekkasjer på avløpsnettet er anslått til ca. 20 %. Hovedutslippene på det kommunale avløpsnettet er knyttet til utlekking fra eldre rør. Fremmedvannsandelen er beregnet til 45 %. Eldre stikkledninger, eldre kummer og eldre avløpsnett medfører betydelig innlekking av fremmedvann til avløpssystemet.

Overløp fra pumpestasjoner og regnvannsoverløp går til tre resipienter, der to av dem har moderat økologisk tilstand (Nitelva Nedre, Svellet) og en har god økologisk tilstand (Øyeren Nord).

Rælingen kommune er med i vannområde Leira-Nitelva. Kommunen gjennomfører i dag ingen egne resipientovervåkinger utover det som gjennomføres av vannområdet.

Kommunen har 40 husstander med spredt avløp regulert etter forurensingsforskriften kapittel 12. Kommunen har planer om å koble på 20 husstander som i dag har spredt avløpsløsning, til kommunalt avløpsnett innen 2050.

Rælingen kommune har mottatt klager på lukt og støy. Klage på lukt gjelder stort sett for Strømsdalssjakta, der lukten kommer fra avløpstunnelen som går til NRA. Kommunen har gjort tiltak i samarbeid med NRA IKS i 2021. Støyklage gjelder vifter fra luktreanseanlegg på Berge. Der bebyggelsen ligger tett på pumpestasjonen.

Rælingen kommune har gjennomført en miljørisikovurdering i 2020 for avløpssystemet, og har planer for gjennomføring av ulike tiltak på pumpestasjoner og regnvannsoverløp. Kommunen har utarbeidet en vedlikeholdsplan for avløpsnettet, og områdevis rehabilitering av dette.

Høring

Statsforvalteren i Oslo og Viken har sendt søknaden på høring til Nedre Romerike Avløpsselskap IKS, Enebakk kommune, Lillestrøm kommune, Lørenskog kommune, Nittedal kommune og flere interesseorganisasjoner. Søknaden ble lagt ut på Statsforvalteren sine nettsider, samt offentlig kunngjort i Romerikes Blad.

Vi har ikke mottatt noen høringsuttalelser.

Statsforvalteren i Oslo og Viken sendte utkast til tillatelse til Rælingen kommune for kommentar den 21.10.2022. Rælingen kommune har ikke sendt oss kommentar på utkastet.

Statsforvalterens vurdering

Generelt

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis etter forurensningsloven § 11 og fastsetter vilkårene etter § 16 i samme lov, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse rettsprinsippene omfatter vurdering i forhold til kunnskapsgrunnlaget, «føre-var-prinsippet», samlet belastning, miljøforsvarlige teknikker og at kostnader bæres av tiltakshaver.

Lovgrunnlag og myndighet

Aktuell virksomhet krever tillatelse etter forurensningslovens bestemmelser, jf. forurensningsloven §§ 11, jf. § 16 og forurensningsforskriften § 14-4.

Forurensningsforskriften kapittel 14 gjelder for utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp større enn eller lik 2 000 pe til ferskvann og 10 000 pe til saltvann. Dette følger av § 14-1. Tettbebyggelse er definert i kapittel 11 *om generelle bestemmelser for avløp*, og § 11-3 bokstav k. Avgrensningen avgjøres etter geografisk utstrekning og/eller på bakgrunn av overføringsledninger. Avgrensningen er uavhengig av kommune- og fylkesgrenser. Dersom avløpsvann fra to eller flere tettbebyggelser samles opp og føres til ett felles renseanlegg eller utslippssted, regnes tettbebyggelsen som én tettbebyggelse.

Statsforvalteren har behandlet saken som rett forurensningsmyndighet for utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser, jf. forurensningsforskriften § 14-3 og rundskriv T-3/12.

Forurensningsforskriften kapittel 14 utgjør minstekrav som følger av EUs avløpsdirektiv. Direktivet er gjennomført i norsk rett gjennom forurensningsforskriften kapittel 11 og 14.

Vurdering av forurensningspotensialet fra anlegget

Formål med tillatelse

Avløpssektoren utgjør en viktig infrastruktur for å samle opp og rense avløpsvann for å redusere forurensning av vann og vassdrag. Samtidig har også sektoren forurensende utslipp til vann gjennom overløp, lekkasjer på avløpsnett og utslipp fra renseanlegg. I tillegg kan avløpssystemet medføre fare for forurensning av luft og til grunnen.

Utgangspunktet for de krav som stilles for kommunen sitt avløpssystem ligger i forurensningsforskriften kapittel 14. Forskriften utgjør minstekrav som skal overholdes. Forskriften må også ses i sammenheng med EUs vannrammedirektiv, som er implementert i norsk rett gjennom vannforskriften. At forurensningsforskriften oppstiller minstekrav innebærer at der Statsforvalteren anser det nødvendig ut fra en avveining av de fordeler og ulemper forurensningen fra avløpssystemet utgjør, kan det innføres strengere krav. I denne sammenheng vil vannforskriftens føringer om miljømål være et viktig premiss. Det vil normalt være resipientens tåleevne som er styrende for de krav som blir satt. Sentralt er også hvilken teknologi man har tilgjengelig for å i størst mulig grad unngå forurensningen som avløpssektoren kan medføre.

Formålet med en tillatelse er derfor primært å beskytte miljøet mot uheldige virkninger av utslipp av avløpsvann, inkludert eventuelt forurenset overvann, for å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand i berørte vannforekomster. I tillatelse med vilkår setter forurensningsmyndigheten krav som skal sikre tilfredsstillende oppsamling, transport og rensing av overvann, herunder tiltak for å hindre forurensning fra overløpsutslipp og lekkasjer fra avløpsnett.

Avløpsdirektivet er under revidering og kan føre til endringer i forurensningsforskriften. Det vil til enhver tid være det strengeste kravet som gjelder.

Tettbebyggelse

Rælingen kommune er en del av Oslo tettbebyggelse. Kommunen fører sitt avløpsvann til NRA. NRA mottar og behandler avløpsvann fra deler av Oslo tettbebyggelse, fra eierkommunene Rælingen, Lillestrøm, Lørenskog og Nittedal.

Tettbebyggelsen er regulert etter kapittel 14 i forurensningsforskriften. I henhold til tillatelsens punkt 1.1 skal Rælingen kommune til enhver tid ha oppdatert dokumentasjon på tettbebyggelsens utbredelse (areal) og potensielle utslippsstørrelse i pe (pe beregnet BOF₅ etter NS 9426). Ved utbygging av Rælingen kommunes infrastruktur eller vesentlig utvidelse av virksomhet som medfører økte utslipp fra del av tettbebyggelsen, samt eventuell utvidet utbygging med spredt avløpsløsning, skal tettbebyggelsens geografiske utbredelse og utslippsstørrelse i pe BOF₅ oppdateres. Videre skal det være samsvar mellom del av tettbebyggelsens potensielle utslipp og etablert renskapasitet ved NRA. Renseanlegg skal utformes slik at de kan motta og behandle alt avløpsvann som oppstår i kommunens del av tettbebyggelsen under alle klimatiske forhold. Når Rælingen kommunes del av tettbebyggelsens potensielle utslipp skal vurderes, så skal vedtatte reguleringsplaner for kommunen legges til grunn. Hensikten med dette er å sikre at behovet for økt oppsamlings- og behandlingsskapasitet for avløpsvann ved NRA er tilpasset eierkommunene sine planer for ny utbygging av bolig- eller hytteområder samt eventuell etablering av næringsvirksomhet med påslipp til kommunalt avløpssystem.

Det skal tas sikte på å oppnå en tilknytningsgrad til kommunalt nett på 98 %, jf. tillatelsens punkt 3.1.1. Plikt til tilknytning til eksisterende avløpsanlegg følger av forurensningsloven § 23 og plan- og bygningsloven § 27-2. Kommunen følger opp denne plikten som myndighet etter plan- og bygningsloven.

Tillatelsens rammer

Tillatelsen omfatter avløpsmengde tilsvarende inntil 62 000 pe BOF₅ i maksuke, som føres til NRA. Rælingen kommune skal ha en oversikt over mengder avløpsvann i maksuke angitt i m³ og i pe BOF₅ som kommunen tilfører NRA hvert år. Mengden avløpsvann som kommunen tilfører NRA skal fortrinnsvis måles. Hvis dette ikke er mulig, kan en legge til grunn beregninger med lav usikkerhet.

Dersom Rælingen kommunes tilførte avløpsmengde til NRA i maksuke er større enn 62 000 pe skal Statsforvalteren varsles, og Rælingen kommune må søke om endret tillatelse i henhold til faktisk avløpsmengde. Kommunen skal også varsle NRA IKS. Tillatelsens rammer er basert på tall fra søknaden til Rælingen kommune og samsvarer med mengder som er lagt til grunn i tillatelsen til NRA IKS. Formålet med å sette rammer for tilført mengde organisk stoff i maksuke i tillatelsen, er for å vite hvilket utslippspotensial som legger grunnlaget for vilkårene i tillatelsen.

Vi legger vekt på at det til enhver tid skal være samsvar mellom potensielle mengder avløpsvann fra de fire eierkommunene (del av tettbebyggelsen Oslo) som tilføres NRA ved alle klimatiske forhold, og etablert renskapasitet ved NRA.

Ansvarsområde

Rælingen kommunes grensesnitt mot NRA IKS er definert ved tre leveringspunkt til NRA; innløpsrør til pumpestasjon PA1, tilkoblingspunkt ved Strømsdalssjakta på tilløpsledning til PA1 og tilkoblingspunkt til ledning i tilløpstunnel ved Sorenskriveveien.

Denne tillatelsen må sees i sammenheng med NRA IKS sin tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra NRA fra del av Oslo tettbebyggelse. Lillestrøm, Lørenskog og Nittedal kommuner har egne tillatelser på avløpssektoren for sin del av avløpsnettet som fører til NRA hvor de er ansvarlige for sitt avløpsnett og eventuelle utslipp.

Styringsdokumenter

For å sikre god håndtering av avløp, og for å motvirke forurensning, stiller Statsforvalteren gjennom tillatelsen krav til styringsdokumenter, avløpsnett, utslipp til resipient og resipientovervåking. Rælingen kommunes avløpsanlegg med avløpsnett som fører til NRA, pumpestasjoner og overløpspunkter anses som det totale avløpssystemet. For å sikre minst mulig forurensning i fra avløpssystemet er det viktig at de vilkår som blir stilt overholdes, og at kommunen varsler Statsforvalteren ved eventuelle endringer som er av betydning for den gitte tillatelsen. Endringer som kan ha betydning for den totale belastningen, og som innebærer et vesentlig økt utslipp, må omsøkes Statsforvalteren som forurensningsmyndighet før endringene finner sted.

I tillatelsens kapittel 2 og 3 følger de krav Statsforvalteren stiller til hvilke styringsdokumenter som det forventes at kommunen har i tilknytning til det totale avløpssystemet. Dette innebærer først og fremst en klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet jf. tillatelsens punkt 2.5.1. Dette skal inngå som en del av kommunens internkontroll, og kravet om internkontroll følger av forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) §§ 2, 4 og 5. Miljørisikovurderingen skal være en viktig del av grunnlaget for den overordnede avløpsplanen og beredskapsplanen.

I henhold til punkt 2.6 i tillatelsen skal kommunen ha en overordnet plan for avløp, ofte omtalt som hovedplan for avløp. Den overordnede avløpsplanen skal være kommunens styringsdokument og verktøy for håndtering av avløp, både på både kort og lang sikt. Planen skal forankres i kommunens behov for tiltak og investeringer. Planen skal se ulike mål og prioriteringer i sammenheng, og bidra til at vannmiljømålene i vannforskriften oppnås. Handlingsdelen i den overordnede avløpsplanen skal sammenstille tiltak og prioriteringer innenfor gjeldende økonomiplanperiode. Utfordringene knyttet til et mer ekstremt klima skal belyses, og herunder hvilke tiltak som iverksettes for å sikre avløpssystemets fremtidige funksjoner.

Samordning

Påslipp via Rælingen kommunes avløpsnett til NRA er ikke tillatt uten at dette er avklart med NRA IKS i forkant.

Rælingen kommune sin del av avløpsnett, overføringsledninger og pumpestasjoner må ses i sammenheng med NRA og påslipp fra de andre eierkommunene. Innlekking av fremmedvann eller andre tekniske svakheter på avløpsanlegg i Rælingen, Lørenskog, Lillestrøm og Nittedal kommune påvirker NRA IKS sitt avløpssystem og utslipp. Vi forutsetter derfor at miljørisikovurderingen og tiltaksprioriteringer i Rælingen kommune er samordnet med miljørisikovurderinger og prioriteringer i alle eierkommunene og NRA IKS. Dette må dokumenteres med årlig oppdatering av samordnet miljørisikovurdering.

Ansvar for samordning påhviler hver av eierkommunene, men dersom dette ikke følges opp kan NRA IKS utpeke ansvarlige for samordningen.

Utslipp til vann

Utslipp av avløpsvann er en kritisk kilde til forurensning. Avløpsvann kan inneholde flere typer forurensning, inkludert næringsstoffer, bakterier, mikroplast og miljøgifter. Dette vil kunne påvirke vannmiljøet i resipientene.

Avløpsnett

Utslippene fra avløpsnett i Norge er til dels store og dårlig dokumentert. Dårlig avløpsnett og innlekking av fremmedvann anses i dag å utgjøre det største driftsproblemet ved norske avløpsanlegg. I gjennomsnitt utgjør fremmedvann ca. 40 % av tilførte avløpsmengder til norske avløpsrensaneanlegg. Dette medfører både dårligere funksjon ved avløpsrensaneanleggene og økte utslipp. En betydelig del av fremmedvannet er drikkevann som er lekket ut fra drikkevannsnett. Tapet fra norske drikkevannsledninger er rundt 40 %, og er betydelig større enn i andre nordiske land. Dårlig avløpsnett fører også til at urensset avløpsvann lekker ut og forurenses drikkevann og miljøet.

Nye tillatelser til avløpssektoren legger i større grad enn tidligere vekt på, og krav til, avløpsnettets funksjon, vedlikehold og fornyelse. Kommunen og anleggseiere må etablere overvannsløsninger som er planlagt og dimensjonert for forventet fremtidig økt nedbørintensitet, slik at ikke spillvannsnett overbelastes av fremmedvann.

Tillatelsen omfatter krav til avløpsnett, pumpestasjoner og overløp. Dette blir referert til som det totale avløpssystemet. Det totale avløpssystemet i tillatelsen omfatter ikke annet enn det Rælingen kommune selv drifter.

I Rælingen kommune er hovedparten av avløpsnett separert for spillvann og overflatevann. Kommunen har 4 km med fellesledning, dette er det eldste ledningsnett, og fellesledningene bidrar til store mengder regnvann inn i systemet. Alt spillvann i kommunen føres til NRA. Avløpsnett har varierende standard. Hovedutfordringen er utette rør og innlekking på avløpsnett for delene som er bygget før 1980. Kommunen anslår fremmedvannandel på 45 %. Utlekking fra lekkasjer på avløpsnett anslår kommunen å være på 20 %.

Kommunen har plikt til å ha oversikt over sine utslipp og hvilke påvirkninger dette kan ha på vannforekomster, naturtyper og sårbare arter, jf. tillatelsen punkt 2.7. Krav og målsetting i vannforskriften er et viktig hjelpemiddel i vurdering av forurensningsfare og behov for tiltak. I tillegg skal kommunen innhente informasjon om det er forekomster av sårbare arter eller naturtyper som kan påvirkes ved utslipp fra avløp.

Statsforvalteren mener at det må sikres en forsvarlig fornying av avløpsnett til Rælingen kommune. Avløpsnett må driftes, vedlikeholdes og fornyes på en planmessig måte, slik at forventet funksjon og god teknisk tilstand opprettholdes på lang sikt. Dette mener vi gjøres best ved å basere tiltakene på forpliktende handlingsplaner nedfelt i kommunale saneringsplaner. På den måten vil tiltakene bli dimensjonert ut fra reelle behov og utfordringer, og i samsvar med forventet levetid på de eksisterende avløpsrensaneanleggene. Tiltak i kommunen skal være basert på miljørisikovurderingen Rælingen kommune utarbeider for det totale avløpssystemet. For å redusere innlekking av fremmedvann, stiller Statsforvalteren krav om at kommunen skal ha en tiltaksplan for å redusere andelen fremmedvann som tilføres avløpsnett, jf. punkt 3.1.3 i tillatelsen. Videre stiller vi krav om at kommunen skal ha en tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett. Utformingen av en slik tiltaksplan beskrives nærmere i tillatelsens punkt 3.1.2.

Tap av avløpsvann fra avløpsnett som følge av overløp og lekkasjer skal maksimalt være 5 % frem til 31. desember 2027 og deretter maksimalt 3 % over året, jf. punkt 3.1.5 i tillatelsen. Beregning av virkningsgraden på avløpsnett skal gjøres ved å legge til grunn målte verdier for overløp eller

beregnete verdier for mindre omfattende overløpsutslipp. I tillegg skal andre ulike kilder til tap beregnes eller vurderes kvalitativt.

Kommunen har 15 pumpestasjoner, og alle har nødoverløp. I tillegg har kommunen 17 ordinære regnvannsoverløp. Overløp fra pumpestasjoner og regnvannsoverløp går til tre resipienter, som er omtalt under *naturmiljø og vurdering etter vannforskriften*.

Av forurensningsforskriften § 14-5 siste ledd kreves det at den ansvarlige for avløpsanlegget skal ha oversikt over alle overløp på avløpsnett. Oversikten skal også inkludere eventuelle lekkasjer av betydning. Statsforvalteren mener det er viktig at kommunen har oversikt over mengden avløpsvann som slippes ut via overløp på avløpsnett. Grunnen til dette er at overløpsutslipp kan utgjøre en risiko for forurensning. Vi stiller derfor vilkår om at driftstid for alle overløp skal registreres. Overløp av vesentlig størrelse og betydning skal måles. Overløp fra mindre overløp kan beregnes hvis en miljørisikovurdering dokumenterer at overløpet er av mindre miljømessig betydning. Beregningene skal ha lav usikkerhet. Måling av alle vesentlige driftsoverløp er en forutsetning for å ha et godt kunnskapsgrunnlag for å jobbe med reduksjon av fremmedvann og overløpsutslipp, samt krav til avløpssystemets funksjon. Vi setter frist til 31. desember 2023 for å ha installert måleinstrumenter for overløpsutslipp.

Vi har stilt vilkår i tillatelsen punkt 3.1.4 om at den samlede mengden utslipp via driftsoverløp fra avløpsnett over året ikke skal overstige 2 % innen 2030.

Kommunen skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av utslipp fra overløpspunkter på avløpsnett av vesentlig størrelse eller betydning, til berørte vannforekomster jf. tillatelsen punkt 8.1. Overvåking etter forurensningsforskriften skal være nærmere utslippspunktene og dokumentere effekten av utslipp av avløpsvann, mens overvåking etter vannforskriften skal dokumentere tilstanden i resipienten etter samlet belastning.

Statsforvalteren forutsetter at Rælingen kommune setter av tilstrekkelig med ressurser for å følge opp arbeidet med fornyelse av avløpsnett.

Rælingen kommune opplyser om at miljørisikoanalysen identifiserte utfordringer ved flere pumpestasjoner og regnvannsoverløp i områdene Åmodt og Torva. Kommunen skal utarbeide en detaljert tiltaksplan basert på revidert miljørisikoanalyse i forbindelse med ny hovedplan for VA i 2022. Enkelte rehabiliteringer av pumpestasjoner utløser et krav om rekkefølgen i rehabiliteringene av ulike pumpestasjoner, da belastningene på stasjonene vil forskyve seg. Rælingen kommune oppgir i søknaden at de vil samarbeide med NRA IKS for å forbedre situasjonen og øke kapasiteten på PA2, som eies av Rælingen kommune, og PA1, som eies av NRA IKS.

Kommunen har utført kartlegging av avløpsnett og planlegger videre kartlegging av tilstand på kummer. Kommunen ser behov for å redusere fremmedvann, og planlegger en områdevis rehabilitering av avløpsnett. Rehabilitering av Rudområdet planlegges med oppstart i 2022. Feilkoblinger på nettet gjør at det kommer inn mye vann ved nedbørshendelser. Kommunen vil arbeide med spesifikke tiltak i oppdatert tiltaksplan som en del av ny hovedplan. Kommunen har egne retningslinjer for overvannshåndtering.

Utslipp til luft

Lukt

Virksomheten skal ikke medføre luktulempere av betydning for naboer. Hvis kommunen har punktkilder av lukt i nærheten av boliger mv. så skal det gjøres luktberegninger iht. Norsk Standard NS-EN 13725. Vi viser til veileder Regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven (TA309-2013). Vi har satt luktimmisjonskrav til lukt fra punktkilder i tillatelsen punkt 4.2. Vi har også satt krav til at Rælingen kommune skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager og avvik på lukt.

Støy

Statsforvalteren har satt vilkår til støy i tråd med dagens praksis for avløpstillatelser, basert på *Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2021)*.

Rapportering

Kommunen plikter å ha kontroll på sine utslipp, og skal rapportere årlig til Statsforvalteren som forurensningsmyndighet. Kravet om rapportering følger av tillatelsens punkt 11. I tillegg til egenkontrollrapportering via Altinn skal Rælingen kommune også rapportere i egenkontrollskjema for årsrapport. Skjema for årsrapport finnes på Statsforvalteren sine hjemmesider (se henvisning til lenke i tillatelsen). Årsrapport skal sendes inn som vedlegg til egenkontrollrapportering via Altinn.

Statsforvalteren vil følge opp overholdelse av krav fastsatt i tillatelsen, samt øvrig forurensningsregelverk, gjennom tilbakemelding på egenkontrollrapport, årsrapport og tilsyn.

Konsekvenser for naturmiljøet

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Avløpsvann inneholder næringsstoffer og miljøgifter som vil kunne ha uheldige virkninger på det biologiske mangfoldet i resipienten. Det er særlig konsekvensene knyttet til eutrofi som er dokumentert å utgjøre en stor risiko for naturmiljøet.

Rælingen kommune fører avløpsvannet til NRA i Lillestrøm kommune. Utslippspunktet for rensset avløpsvann og overløp fra NRA ledes til Nitelva. Rælingen kommune har pumpestasjoner og overløp på avløpsnettets som går til Nedre Nitelva, Øyeren Nord og Svellet.

Nitelva

Nitelva er en del av Sørumsneset naturreservat og Nordre Øyeren naturreservat. I Miljødirektoratets database <https://kart.naturbase.no/> er det registrert elvemusling i Nitelva. Elvemusling er klassifisert som sårbar på norsk rødliste for arter og er en art av nasjonal interesse. Nedre Nitelva er rasteområde for flere fugler som er nær truet, blant annet svømmesnipe, steinvender, rødstilk, tjeld, havelle og storskarv.

Sørumsneset naturreservat

Sørumsneset naturreservat ligger i et flatt natur- og kulturlandskap i nordenden av Nordre Øyeren naturreservat. Elva Leira går i meandersvinger gjennom området, og møter Nitelva sør i verneområdet. Området domineres av dyrket mark, og er omgitt av vann og sumpvegetasjon. Sørumsneset er som natursystem knyttet til de meget fuglerike områdene i Nordre Øyeren naturreservat. Svært mange av fugleartene som er registrert i Nordre Øyeren er også observert i området. Den særegne vegetasjonen gir næring og skjul for en rekke fugler, særlig ender og vadefugler. Sivhøne og trolig dverglo er blant spesielle arter som er påvist hekkende i naturreservatet. En annen sjelden art som jevnlig observeres er knekkand. Det knytter seg botaniske interesser til den særegne vegetasjonen som finnes i våtmarksområdene. Spesielt viktig er Andevika med flere rødlistearter og kantvegetasjon med blant annet rødlistearten mandelpil. Landskapsmessig utgjør Sørumsneset et spesielt område med meandrerende elveløp og kroksjøer, som en viktig del av Norges største innlandsdelta.

Nordre Øyeren naturreservat

I nordenden av innsjøen Øyeren danner elvene Leira, Nitelva og Glomma Nord-Europas største innlandsdelta. Området er vernet som Nordre Øyeren naturreservat. Området grenser i nord mot Sørumsneset naturreservat. På grunn av Øyerens store betydning for trekkfugler, ble Nordre Øyeren naturreservat i tillegg utpekt som Ramsarområde i 1985. Den nordre delen av Øyeren er et komplekst natursystem av forgrenede elveløp, våtmarker, sandbanker, bakevjer, grunne laguner, avsnørte meandersjøer, meandrerende elver, øyer og mer åpne innsjøarealer. Innenfor reservatet forekommer minst fem rødlistede naturtyper, og det er påvist over 100 rødlistearter. Store deler av reservatet domineres av strandskog og store engpartier. Strandskogen domineres av bjørk og ulike vier/pilarter (*Salix*). I Naturbase er det også registrert flere velutviklede forekomster av gråor-heggeskog med urskogpreg. Engene utgjøres i stor grad av rike fuktenger, og strekker seg ofte helt ut i vannet. Hittil er om lag 350 karplanter registrert i verneområdet. Stor variasjon i habitater og økologiske nisjer bidrar til at Øyeren er en av de mest artsrike innsjøene i Nord-Europa når det gjelder vannbotanikk. Ett stort antall våtmarksfugler, spesielt andefugler og vadefugler, raster i og ved Øyeren både under vår- og høsttrekket. Tilbudet av næringsdyr og -planter i Øyeren er svært rikt, og bidrar derfor til at området har en nøkkelrolle i det internasjonale nettverket av våtmarker som mange trekkfugler er avhengige av. Øyeren har også betydning for hekkefugler og overvintrende fugler. Det er totalt registrert 270 fuglearter i reservatet. I Øyeren er det registrert hele 25 fiskearter, hvilket er det høyeste antall arter i noen norsk innsjø.

Svellet

Svellet ligger mellom Nitelva og Øyeren og er en del av Nordre Øyeren naturreservat. Svellet er et svært viktig naturområde med rike karplanteforekomster, viktig viltområde og har forekomster av fisk og musling. Lokaliteten er en viktig del av et større og velutviklet elvedeltaområde med store naturkvaliteter. Eutrofiering har påvirket kvaliteter i naturområdet negativt gjennom flere tiår, spesielt for vegetasjon.

Søknaden og Statsforvalterens behandling av den er basert på eksisterende kunnskap om det biologiske mangfoldet i og rundt tiltaksområdene. Vilkår i tillatelsen er stilt deretter. Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til at kravet i naturmangfoldloven § 8 om at beslutningene skal hvile på et best mulig kunnskapsgrunnlag, er oppfylt. Hensynet til føre-var prinsippet i § 9 i naturmangfoldloven vektlegges derfor i mindre grad. Det er også gjort en vurdering ut fra den samlede belastningen som økosystemet vil bli utsatt for etter § 10. Statsforvalteren anser at fastsatte vilkår vil sikre at naturmangfoldet ikke vil forringes i nevneverdig grad.

Statsforvalteren mener derfor at prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12 er oppfylt.

Vurdering etter vannforskriften

I henhold til § 4 i vannforskriften skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomsten skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand. Ny aktivitet og nye inngrep, herunder økt utslipp, skal ikke medføre forringelse eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømålet som er satt for vannforekomsten.

Rælingen kommune fører avløpsvannet til NRA i Lillestrøm kommune. NRA har utslippspunkt for rensed avløpsvann og overløp til Nedre Nitelva (Vann-Nett ID 002-3891-R). Nedre Nitelva renner gjennom Lillestrøm til Svellet i nordenden av Øyeren, og er en del av Norges største innlandsdelta. Nedre Nitelva har *moderat* økologisk tilstand og *dårlig* kjemisk tilstand (Vann-Nett 06.07.2022).

Rælingen kommune har pumpestasjoner og overløp på avløpsnettets som går til Nedre Nitelva, Øyeren Nord og Svellet.

Nedre Nitelva

Nedre Nitelva (Vann-Nett ID 002-3891-R) renner gjennom Lillestrøm til Svellet i nordenden av Øyeren, og er en del av Norges største innlandsdelta. Nedre Nitelva har *moderat* økologisk tilstand og *dårlig* kjemisk tilstand (Vann-Nett 12.07.2022). Resipienten er i stor grad påvirket av punktutslipp fra kommunalt avløpsrenseanlegg (NRA), diffuse avrenninger fra tettsteder og avrenninger fra fulldyrket mark. Rælingen kommune har 16 pumpestasjoner og 9 regnvannsoverløp på avløpsnettets som fører til Nedre Nitelva. I 2020 oppga kommunen at det ble tilført 118 925 m³ avløpsvann fra regnvannsoverløpene og 1 653 m³ fra nødoverløp fra pumpestasjon til Nitelva fra Rælingen kommune. Dette er beregnet til å utgjøre totalt 170 kg fosfor tilført fra kommunens avløpsnett til Nitelva i 2020, jf. søknaden fra Rælingen kommune punkt 4.2 *estimerte utslippsmengder fra ledningsnett*.

Svellet

Svellet (Vann-Nett ID 002-260613-L) er en innsjø mellom Nitelva og Øyeren. Svellet har *dårlig* økologisk tilstand, jf. *Overvåking og klassifisering i 2020 for vannområde Leira-Nitelva, Norconsult 16.04.2021*. Svellet har *svært dårlig* tilstand for E. coli. I 2020 var det i 90-persentil 2400 E. coli/100 ml. De biologiske kvalitetselementene basert på vannplanter har *dårlig* tilstand. Tilstanden er i stor grad påvirket av diffus avrenning fra spillvannslekkasjer og avrenning fra jordbruk, og i moderat grad påvirket av punktutslipp fra avløpsrenseanlegg, avløp fra spredt bebyggelse og regnvannsoverløp. Rælingen kommune har et regnvannsoverløp fra avløpsnettets som fører til Svellet.

Øyeren Nord

Øyeren Nord (Vann-Nett ID 002-113-1-L) har *god* økologisk tilstand og *dårlig* kjemisk tilstand (Vann-Nett 12.07.2022). Øyeren Nord er i middels grad påvirket av avløpsvann. Rælingen kommune har en pumpestasjon og tre regnvannsoverløp fra avløpsnettets som fører til Øyeren Nord.

Statsforvalteren vurderer at med de utslippskrav som er stilt, skal utslipp fra pumpestasjoner og overløp på avløpsnettets ikke medføre en forringelse av tilstanden i vannforekomstene, eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømål. På bakgrunn av dette vurderer vi at utslippet ikke er i strid med de føringer som følger av vannforskriften § 4 om miljømål.

Samfunnsmessige hensyn

Avløpsanlegg er kritisk infrastruktur, og leverer tjenester for å rense avløpsvann fra Norges befolkning. Denne infrastrukturen er avgjørende for å rense avløpsvannet og dermed unngå å forringe vannkvaliteten i vannforekomstene ytterligere.

Statsforvalteren vurderer at håndtering av avløpsvann i et kontrollert avløpssystem regulert til formålet er i tråd med regelverket, og at dette hensynet må tillegges stor vekt i vurderingen om tillatelse skal gis. Med de fastsatte vilkår i tillatelsen vil ikke utslipp av avløpsvann fra Rælingen kommune medføre en forringelse av tilstanden i vannforekomstene, eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømål som er satt for Nitelva eller vannforekomstene i Oslofjorden.

Konklusjon

Vi har vurdert søknaden og kommet frem til at samfunnsnyttens virksomheten utgjør overstiger de forurensningsmessige ulempene knyttet til virksomheten. Det forutsettes at virksomheten drives i samsvar med vilkårene som følger av tillatelsen og forurensningsregelverket for øvrig.

Vi har vurdert at Rælingen kommunes drift på avløpssektoren, med de vilkårene som er gitt i tillatelsen, ikke vil komme i konflikt med naturmangfoldet eller medføre forringelse av tilstanden i vannforekomstene, eller vanskeliggjøre oppnåelse av miljømål etter vannforskriften.

Statsforvalteren gir Rælingen kommune tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann for kommunens avløpsnett med tilhørende pumpestasjoner og overløp på særskilte vilkår.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever. Tabellen viser til vilkårpunkter i tillatelsen.

Referanse til vilkårpunkter	Tiltakstyper	Frister
2.5 Internkontroll	Gjennomgang og oppdatering av internkontrollen.	Årlig
2.5.1 Miljørisikovurdering	Gjennomgang og oppdatering av miljørisikovurdering.	Årlig
2.6 Overordnet avløpsplan med handlingsdel	Gjennomgang og oppdatering av overordnet avløpsplan (hovedplan).	Årlig
3.1.1, 3.1.2, 3.1.3 og 3.1.4 Tiltaksplaner	Gjennomgang og oppdatering av tiltaksplaner.	Årlig
3.1.3, 3.1.4 Gjennomføre planlagte tiltak	Gjennomføre planlagte tiltak for å redusere innlekking av fremmedvann og utslipp fra overløp	Kontinuerlig
3.1.4 Krav til utslipp via overløp	Dokumentere årlige utslippsmengder i overløp Den samlede utslippsmengden via driftsoverløp over året skal ikke være over 2 % Overløp av vesentlig størrelse og betydning skal måles	1.mars hvert år Innen 31.desember 2030 Innen 31.desember 2023s
3.1.5 Krav til virkningsgrad for avløpsnett	Gjennomføre planlagte tiltak for å redusere utlekking Dokumentere avløpsnettets virkningsgrad. Utslipp på grunn av feil på avløpsnett, stans i pumpestasjoner og liknende skal ikke redusere virkningsgraden i avløpsnett med mer enn 5% Utslipp på grunn av feil på avløpsnett, stans i pumpestasjoner og liknende skal ikke redusere virkningsgraden i avløpsnett med mer enn 3%	Kontinuerlig 1.mars hvert år Frem til 31.desember 2027 Fra 1.januar 2028
3.2.2 Påslipp	Krav til vurdering av påslipp i miljørisikovurderingen.	Løpende oppfølging

7.3 Etablering av beredskap	Krav til oppdatert beredskapsplan.	Løpende oppfølging
8.1 Overvåking etter forurensningsforskriften	Krav til overvåking og dokumentasjon av effekten av utslipp av avløpsvann.	1.mars hvert år
8.2 Overvåking etter vannforskriften	Krav til årlig program for overvåking.	1. mars hvert år
8.4 Registrering i Vannmiljø	Legge inn overvåkingsdata i Vannmiljø	Innen 1.mars hvert 3.år
9.1 Energistyringssystem	Vurdere energibruk	Årlig
11. Rapportering	Rapportere avløpsdata via Altinn og vurdering av driften som vedlegg; rapportering til Statsforvalteren (årsrapport).	1. mars hvert år

Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Oslo og Viken gir Rælingen kommune tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra del av Oslo tettbebyggelse i Rælingen kommune. Tillatelsen gjelder Rælingen kommunes avløpsnett med tilhørende pumpestasjoner og overløp for avløpsvann som føres til Nedre Romerike avløpsrensaneanlegg.

Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brevet. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11 og forurensningsforskriften kapittel 14 *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelse § 14-4*. Det er satt vilkår til tillatelsen med hjemmel i § 16, § 22 og § 40.

Tillatelsen gjelder fra dags dato og erstatter tillatelsen gitt av Statsforvalteren (daværende: Fylkesmannen i Oslo og Akershus) den 10.11.2010 i sin helhet. Statsforvalteren trekker derfor tilbake tillatelsen datert 10.11.2010.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr dato 16.12.2021. Vi varslet sats 4 som i 2021 utgjorde kr 101 500,- for behandling av søknaden. Satsene ble endret i 2022, og sats 4 utgjør nå 105 000,-.

Statsforvalteren vedtar at forurensningsforskriftens § 39-4 sats 4 kommer til anvendelse i denne saken. Rælingen kommune skal betale kr 105 000,- for Statsforvalterens arbeid med tillatelsen. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstillelse av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Klageadgang

Vedtaket, herunder plasseringen i gebyrklasse, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages. Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Anette Strømme
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Tillatelse etter forurensningsloven for Rælingen kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann

Kopi til:

Enebakk kommune

Prestegårdsveien 4

1912 ENEBAKK

Rælingen kommune v/Linda Grimsgaard NEDRE ROMERIKE AVLØPSELSESKAP IKS RJFF, Rælingen jeger- og fiskeforening Lørenskog elveforum	Postboks 26	2011	STRØMMEN
Lillestrøm kommune ØYEREN GRUNNEIERLAG SA	Postboks 313 Jahr Gård	2001 2009	LILLESTRØM NORDBY
DNT OSLO OG OMEGN	Postboks 7 Sentrum	0101	OSLO
Nittedal kommune	Postboks 63	1483	HAGAN
Lørenskog kommune FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV AKERSHUS	Postboks 304 c/o Oslo og Omland Friluftsråd Storgata 28A	1471 0184	LØRENSKOG OSLO
Norsk Ornitologisk Forening avd. Oslo og Akershus NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS	Sognsveien 231	0863	OSLO

Tillatelse etter forurensningsloven for Rælingen kommune til utslipp av kommunalt avløpsvann fra del av Oslo tettbebyggelse

Tillatelsen er gitt i medhold av forurensningsloven § 11 og jf. forurensningsforskriften § 14-4. Vilkårene er satt i medhold av forurensningsloven § 16, § 22 og § 40.

Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger fra uttrekk av Vann-Nett, opplysninger fremkommet i søknad av 31.11.2021, tilleggsdokumentasjon av 01.03.2022 og under saksbehandlingen samt kommunale avløpsplaner fremkommet under behandlingen av søknaden.

Dette tillatelsesdokumentet erstatter tidligere tillatelsesdokumenter.

Informasjon fra enhetsregisteret:

Navn på ansvarlig enhet: Rælingen kommune stab/støttefunksjon
Organisasjonsnummer: 952 540 556
Postadresse: Postboks 100 2025 Fjerdingby

Informasjon om virksomheten fra Statsforvalterens database:

Tettbebyggelse: del av Oslo tettbebyggelse	
Anleggsnavn: Rælingen avløpsnett i NRA	
Anleggsnr. og anleggsaktivitet:	3027.0011.01 - Offentlig avløpsnett
Kommune: Rælingen	Fylke: Viken
Lokalisering (UTM): sone - , øst: - nord: -	
Lokalisering, adresse og gbnr: -	
Næringskode og bransje: 37.000 Oppsamling og behandling av avløpsvann	
Hovedkategori IED*: -	
IED-kode: ikke omfattet	

* IED (industriutslippsdirektivet) er gjennomført i norsk rett ved forurensningsforskriften av 1. juni 2004 nr. 931, kap. 36.

Tillatelsesnummer: 2022.08.22.T		Arkivreferanse: 2020/40344
Tillatelse første gang gitt: 02.12.2022	Tillatelse sist revidert i medhold av fl § 18 tredje ledd:	Tillatelse sist endret:
Hilde Sundt Skålevåg seksjonssjef		Anette Strømme saksbehandler

Tillatelsen er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Endringslogg

Endringsnummer	Endringer av	saksbeh. og saksnr.	Beskrivelse av endring
00		2010/21575 (tidligere FMOA)	Tillatelsen ble gitt 09.11.2010 (tillatelsenr. 2010.0286.T)
00		2020/40344 (ANEST)	Tillatelse gitt til eksisterende anlegg, tillatelsesnr. 2022.0822.T Tillatelsen erstatter tillatelse gitt 09.11.2010 (tillatelsenr. 2010.0286.T).

Innhold

1	Tillatelsens rammer	5
1.1	Tillatelsen omfatter.....	5
1.2	Samordning	7
2	Generelle vilkår	7
2.1	Utslippsbegrensninger	7
2.2	Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig.....	8
2.3	Plikt til forebyggende vedlikehold.....	8
2.4	Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare.....	8
2.5	Plikt til internkontroll	8
2.5.1	Krav om miljørisikovurdering.....	9
2.6	Krav til kommunens planlegging av samlet avløpsvirksomhet	9
2.7	Plikt til å ha oversikt over og kunnskap om tilstand og påvirkning.....	10
3	Utslipp til vann.....	10
3.1	Krav til avløpsnett	10
3.1.1	Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann.....	10
3.1.2	Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett	11
3.1.3	Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann tilført avløpsnett	11
3.1.4	Krav til utslipp via overløp	11
3.1.5	Krav til virkningsgrad for avløpsnett.....	12
3.2	Krav til rensing av avløpsvann	12
3.2.1	Generelt	12
3.2.2	Påslipp	12
4	Utslipp til luft	13
4.1	Generelt.....	13
4.2	Lukt fra punktkilder	13
4.3	Klimagassregnskap og utslipp av klimagasser	13
5	Støy	13
6	Avfall og avløpslam	14
6.1	Generelle krav til avfall	14
7	Akutt forurensning – forebyggende tiltak, varsling og beredskap.....	14
7.1	Forebyggende tiltak	14
7.2	Beredskapsanalyse	15
7.3	Beredskapsplan.....	15
7.4	Beredskapsetablering.....	15
7.5	Øving av beredskap	15

7.6	Varsling av akutt forurensning	15
8	Overvåkning.....	16
8.1	Overvåking etter forurensningsforskriften.....	16
8.2	Overvåking etter vannforskriften.....	16
8.3	Rapportering av overvåkingsresultater	17
8.4	Registrering i Vannmiljø	17
9	Energi.....	17
9.1	Energistyringssystem.....	17
9.2	Utnyttelse av overskuddsenergi.....	17
10	Substitusjon av kjemikalier og råstoffer.....	17
11	Krav til rapportering	18
11.1	Årlig egenkontrollrapportering	18
11.2	Årsrapport.....	18
12	Nedleggelse, ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg.....	19
13	Tilsyn.....	19
	Vedlegg 1: Oversikt over utvalgte, sentrale begreper benyttet i tillatelsen	20

1 Tillatelsens rammer

1.1 Tillatelsen omfatter

Tillatelsen gjelder utslipp av kommunalt avløpsvann fra del av Oslo tettbebyggelse i Rælingen kommune. Tillatelsen omfatter kommunens avløpsnett med tilhørende pumpestasjoner og overløp for avløpsvann som føres til Nedre Romerike avløpsrenseanlegg (heretter NRA).

Tillatelsen omfatter utslipp fra samlet tilført avløpsmengde tilsvarende **inntil 62 000 BOF₅ personekvivalenter (pe) i maksuke**, tilført NRA.

Rælingen kommune skal ha en oversikt over mengder avløpsvann i maksuke angitt i m³ og i pe BOF₅ som kommunen tilfører NRA hvert år. Mengden avløpsvann som kommunen tilfører NRA skal fortrinnsvis måles. Hvis dette ikke er mulig, kan en legge til grunn beregninger med lav usikkerhet.

Alle tettbebyggelser som er tilknyttet samme renseanlegg, også tettbebyggelser i andre kommuner, regnes som én tettbebyggelse i henhold til forurensningsforskriften kapittel 11, § 11-3 bokstav k, andre ledd.

Tillatelse til transport, behandling og utslipp av kommunalt avløpsvann i deler av tettbebyggelse som ligger i andre kommuner enn Rælingen kommune, er regulert i egne tillatelser.

Kommunen skal til enhver tid ha oppdatert dokumentasjon på tettbebyggelsens utbredelse (areal) og utslippsstørrelse (pe beregnet BOF₅ etter NS 9426 eller annet). Ved utbygging av kommunens infrastruktur eller vesentlig utvidelse av virksomhet som medfører økte utslipp fra tettbebyggelsen, skal tettbebyggelsens geografiske utbredelse og utslippsstørrelse oppdateres.

Kommunen plikter å sørge for at det er samsvar mellom rensekapasitet og størrelsen på potensielt utslipp (BOF₅ pe) av avløpsvann i maksuke fra kommunens del av tettbebyggelsen før slike endringer som nevnt over realiseres. Det er ikke tillatt å overskride det faktiske utslippet i BOF₅ pe utover tillatelsens ramme. Ved langvarige overskridelser plikter kommunen å utarbeide en tiltaksplan for å redusere konsekvensene av dette på kort og lang sikt. Ved permanente utvidelser, må kommunen søke Statsforvalteren om en endring av tillatelsen.

Samarbeid om håndtering av avløpsvann mellom Nedre Romerike Avløpsselskap (heretter NRA IKS) og eierkommunene Rælingen, Lillestrøm, Lørenskog og Nittedal innenfor samme del av Oslo tettbebyggelse forutsettes formalisert gjennom privatrettslige avtaler.

Kravene i denne tillatelsen tar utgangspunkt i kommunens beregnede, potensielle oppsamlingsbehov etter NS 9426¹ datert 01.03.2022, og basert på kunnskap om antallet fastboende og ikke-fastboende personer, industri med påslipp til avløpsnett og eventuelle andre kilder som vil påvirke mengden og sammensetningen av kommunalt avløpsvann som oppstår.

Tabell 1.1.1 Beregningene gjengis her for å unngå tvil om hvilke utslippsforhold som lå til grunn da tillatelsen ble gitt:

Kilde	Beregnet BOF ₅ (pe) i 2021	Beregnet BOF ₅ (pe) i 2050
Fast bosatte	18 969	26 698
Innbyggere med spredt avløp	100	52
Netto inn- og ut pendling	-1 900	-2 790
Kommunale virksomheter og arbeidsplasser, hoteller, sykehjem, skoler o.l. Inkludert inn- og utpendlere for skoleelever	8	53
Tilknyttede hytteområder	0	0
Påslipp industri, bensinstasjoner/verksteder	19	28
Overføring fra andre kommuner	0	0
Septikslam mottak	0	0
SUM Teoretisk pe-beregning for maksuke basert på NS 9426	17 095	23 987
Antall pe i maksuke multiplisert med en sikkerhetsfaktor på 1,3	-	31 000
Antall pe i maksuke basert på beregninger fra NRA. Det er denne summen kommunen søker om av rammer.	-	62 000
Angi ukenr. for uke valgt som uke med maksimal utslipp som er lagt til grunn i beregningene i tabell 1.1.1	-	

¹ Med kommunens beregnede potensielle utslipp, menes den maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF₅ (pe) til det avløpssystemet som reguleres i denne tillatelsen, og som oppstår i den uka i året med forventet høyest belastning. Beregningene skal være representative for situasjonen på søknadstidspunktet og 10 år fram i tid.

Grensesnitt mellom Rælingen kommune og NRA IKS er ved følgende leveringspunkter til NRA:

- PA1 (innløpsrør til pumpeump)
- Tilkoblingspunkt ved Strømdalssjakta på tilløpsledning til PA1
- Tilkoblingspunkt til ledning i tilløpstunnel ved Sorenskriverveien

Dersom leveringspunkt/grensesnitt endres, må Statsforvalteren varsles.

Tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann fra NRA, og tillatelse til transport og utslipp av kommunalt avløpsvann for kommunene Lillestrøm, Lørenskog og Nittedal er regulert i egne tillatelser. Tillatelse til transport, behandling og utslipp i andre deler av Oslo tettbebyggelse som ligger i andre kommuner enn overnevnte, er regulert i egne tillatelser.

Avløpsdirektivet er under revidering og kan føre til endringer i forurensingsforskriften. Det vil til enhver tid være det strengeste kravet som gjelder.

Kravene til overvåking i denne tillatelsen er tilpasset behovet for samordnet overvåking etter vannforskriften.

1.2 Samordning

Rælingen kommune sin del av avløpsnett, overføringsledninger og pumpestasjoner må ses i sammenheng med NRA og tilførsler fra de andre eierkommunene til NRA. Innlekking av fremmedvann eller andre tekniske svakheter på avløpsanlegg i Lillestrøm, Lørenskog, Nittedal og Rælingen kommune påvirker NRA IKS sitt avløpssystem og utslipp. Vi forutsetter derfor at miljørisikovurderingen og tiltaksprioriteringer i Rælingen kommune er samordnet med miljørisikovurderinger og prioriteringer i alle eierkommunene og NRA IKS. Det må dokumenteres årlig oppdatering av samordnet miljørisikovurdering.

Ansvar for samordning påhviler hver av eierkommunene, men dersom dette ikke følges opp kan NRA IKS utpeke ansvarlige for samordningen.

2 Generelle vilkår

2.1 Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning for organisk belastning og eutrofisituasjonen i resipienten er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens punkt 3 til 5. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er også omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp er fremkommet i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet.

2.2 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra det totale avløpssystemet, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter kommunen å redusere utslipp så langt det er mulig uten urimelige kostnader.

Det totale avløpssystemet skal drives, vedlikeholdes og fornyes i et langsiktig perspektiv, slik at forventet funksjon og ytelse opprettholdes og er stabil til tross for variasjoner i belastning og klimaforhold.

2.3 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslippene på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal kommunen sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. Systemer og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert.

2.4 Tiltakspunkt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen skal så snart som mulig informere Statsforvalteren i Oslo og Viken om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Med forurensningsmessig betydning menes unormale tilførsler av forurensninger til renseanlegget som kan få konsekvenser for overholdelse av utslippskrav eller slamhåndtering. Akutt forurensning skal i tillegg varsles, jf. krav fastsatt i punkt 7 i denne tillatelsen.

2.5 Plikt til internkontroll

Kommunen plikter å etablere internkontroll for sin avløpsvirksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette². Internkontrollen skal sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven³ og relevante forskrifter til disse lovene, der særlig forurensningsforskriften kap. 11 og 14 legger rammer for kommunens avløpsvirksomhet. Kommunen plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Kommunen plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Punkt 2.5.1 beskriver konkrete krav til innholdet i en miljørisikovurdering, både med hensyn til *akutt* forurensning og risiko for annen ulovlig forurensning.

---

² Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) av 06.12.1996, nr. 1127

³ L11.06.1976 nr. 79 Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

2.5.1 Krav om miljørisikovurdering

Kommunen skal ha en oppdatert skriftlig, klimatilpasset miljørisikovurdering av det totale avløpssystemet som denne tillatelsen omfatter. Dette innebærer en risikoanalyse av forhold knyttet til avløpssystemet som kan forårsake utilsiktede forurensningsutslipp/farer for forurensning.

Denne miljørisikovurderingen skal som et minimum legge vekt på:

- Påslipp etter kapittel 15 og 15 A
- Kritiske punkter på avløpsanlegg
- Hvordan tilførsler fra kommunen påvirker kapasitet og renseeffekt ved NRA
- Utslipp til sårbar resipient
- Utslipp av farlige stoffer
- Områder med mulige brukerkonflikter
- Hvordan det totale avløpssystemet blir påvirket av klimaendringer
- Angi risiko og risikoreduserende tiltak i prioritert rekkefølge
- Vannforskriftens § 4 og mål om god kjemisk og økologisk tilstand i vannforekomstene

På grunnlag av utførte risikoanalyser og fastsatte akseptable risikonivåer for skadelige hendelser som følge av utslipp, må det planlegges og gjennomføres tiltak for å overholde akseptabelt risikonivå. Både konsekvensreduserende og sannsynlighetsreduserende tiltak skal vurderes. Hvert tiltak skal være knyttet til en ansvarlig person/stilling, og tiltaket skal ha en frist for gjennomføring. Dette skal dokumenteres skriftlig i en tiltaksplan som inngår i virksomhetens internkontrollsystem.

Miljørisikovurderingen og tilhørende tiltaksplan skal evalueres minst 1 gang per år og skal oppdateres etter hvert som tiltak er gjennomført og kunnskapsgrunnlaget endrer seg. Evalueringen skal dokumenteres skriftlig. Det skal foreligge en skriftlig rutine for gjennomføring av miljørisikovurderinger, herunder kriterier for oppdatering.

Miljørisikovurderingen skal være en viktig del av grunnlaget for den overordnede avløpsplanen og beredskapsplanen (se punkt 2.6 og punkt 7.3).

2.6 Krav til kommunens planlegging av samlet avløpsvirksomhet

Kommunen skal sørge for å identifisere behovet for vedlikehold, fornyelse og utbygging av avløpsnett, pumpestasjoner og renseanlegg for kommunalt avløpsvann og overvann både på kort og lang sikt. Kommunen plikter videre å sette av tilstrekkelig med ressurser, både økonomiske og personressurser, slik at identifiserte behov for tiltak og øvrige krav i denne tillatelsen kan gjennomføres planmessig og over tid. Hvordan kommunen skal løse dette i praksis innenfor fastsatte frister, skal dokumenteres overfor Statsforvalteren i Oslo og Viken på forespørsel.

Gjennom en overordnet avløpsplan skal kommunen se tiltak, mål og prioriteringer i sammenheng med øvrig planlegging i kommunen. Avløpsplanen skal resultere i utarbeidelse av

konkrete tiltak. Det skal tydelig framgå hvilke tiltak som skal gjennomføres innenfor gjeldende og kommende økonomiplanperiode.

Kommunen skal på bakgrunn av en årlig vurdering av hvordan kravene i denne tillatelsen og forurensningsforskriften kap. 14 er fulgt opp, vurdere behov for nye tiltak og endringer i prioriteringene. Som en del av den årlige vurderingen, skal kommunen vurdere om etablert behandlingsskapasitet for kommunalt avløpsvann står i forhold til beregnet potensielt oppsamlingsbehov fra kommunens del av tettbebyggelsen og med vedtatte planer om utbygging. Dette for å sikre at behovet for økt oppsamlings- og behandlingsskapasitet for avløpsvann er tilpasset kommunens planer for ny utbygging av bolig- eller hytteområder eller aktuell næringsvirksomhet⁴.

Dersom vurderingen viser at behandlingsskapasiteten ikke er tilstrekkelig, skal kommunen presentere konkrete tiltak for å øke behandlingsskapasiteten og sikre fremtidig finansiering innen utbyggingen gjennomføres.

2.7 Plikt til å ha oversikt over og kunnskap om tilstand og påvirkning

Kommunen skal ha kjennskap til og kunne dokumentere skriftlig i hvilken grad avløpsnett og forurenset overvann påvirker eller kan påvirke sårbare naturtyper eller områder som brukes av sårbare arter.

Det må utvises særlig aktsomhet ved planlegging av nye ledningstraseer og ved graving eller andre aktiviteter som kan påvirke naturmangfoldet. Kommunen må gjøre seg kjent med aktuelle bestemmelser som kan gjelde for slik aktivitet.

3 Utslipp til vann

3.1 Krav til avløpsnett

3.1.1 Krav til oppsamling av kommunalt avløpsvann

Avløpsvannet fra nye bygninger skal knyttes til offentlig avløpsnett, jf. § 27-2 i plan- og bygningsloven.

Kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for trinnvis økt tilknytning for eksisterende områder der tilknytningsgraden per i dag er lavere enn 98 %⁵. Planen for trinnvis tilknytning skal inngå i kommunens overordnede avløpsplan.

---

⁴ Med aktuell næringsvirksomhet menes næringsvirksomhet som vil innebære økt belastning av kommunens oppsamlings- og behandlingsskapasitet for avløpsvann, som påslipp fra hotellvirksomhet og næringsmiddelindustri.

⁵ Basert på nasjonale mål for vann og helse, vedtatt av Regjeringen 22.05.2014, som sier at det skal være minst 98 % tilknytningsgrad innen et område som kommunen har definert som et rensedistrikt til et bestemt rensesanlegg

Kommunen skal til enhver tid ha oversikt over utbygginger og tilkoblinger som medfører endring av tettbebyggelsens samlede utbredelse (areal) og utslippsstørrelse (pe).

Kommunen må holde seg oppdatert på ny avløpsteknologi og ta i bruk beste tilgjengelige teknikker for å begrense utslipp.

3.1.2 Krav om tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett

Kommunen skal utarbeide en tiltaksplan for fornyelse av avløpsnett med kummer, pumpestasjoner m.v. Tiltaksplanen skal vise det årlige, gjennomsnittlige behovet for fornyelse av spillvannsførende ledningsnett, og hvilke kriterier som er lagt til grunn for fornyelse. Tiltaksplanen skal være sammenhengende og skal minst omfatte de neste 5 årene.

Kommunens ledningsdatabase skal oppdateres kontinuerlig etter hvert som avløpsnett fornyes.

3.1.3 Krav til kontroll med overvann og annet fremmedvann tilført avløpsnett

Kommunen skal lage en tiltaksplan for å redusere andelen fremmedvann som tilføres avløpsnett. Planen skal beskrive konkrete tiltak for trinnvis separering av avløpsnett for overvann og sanitært avløpsvann. Tiltaksplanen skal samordnes med NRA IKS.

I områder hvor det separate overvannsnett mottar forurenset overvann, skal behovet for rensing vurderes og dokumenteres.

Utslipp av sanitært avløpsvann via overvannsnett er ikke tillatt.

3.1.4 Krav til utslipp via overløp

Kommunen skal ha oversikt over alle utslipp av urensset avløpsvann via overløp til resipient fra det totale avløpssystemet.

Utslipp av urensset avløpsvann er uønsket, og innen 2030 skal den samlede mengden utslipp via driftsoverløp over året ikke være over 2 %.

Utslipp via overløp skal ikke føre til forsøpling.

Kommunen skal som del av den overordnede avløpsplanen, inkludere en tiltaksplan for å redusere driftsoverløp og vurdere muligheter for å etablere fordrøyningsbasseng eller andre avbøtende tiltak, jf. punkt 2.6. Det skal særlig tas hensyn til behovet for å redusere utslipp til sårbare resipienter og resipienter brukt til bading m.m. hvor utslippene kan representere en miljø- eller helsefare.

Driftstid for alle overløp skal registreres. Overløp av vesentlig størrelse og betydning skal måles innen 2023. Utslippsmengder fra mindre overløp kan beregnes hvis en miljørisikovurdering dokumenterer at overløpet er av mindre miljømessig betydning. Dette skal inngå i årsrapporteringen til Statsforvalteren jf. punkt 11.

Alle utslipp via nødoverløp skal registreres særskilt og håndteres som en avvikssituasjon. Både driftstid og utslippsmengde skal kunne beregnes. Kommunen skal ha et overvåkings- og beredskapssystem som sikrer at nødoverløp straks oppdages og utbedres innen 24 timer. Rutiner for dette skal framgå av kommunen sine internkontrollrutiner og beredskapstiltak.

Planlagt stans i pumpestasjoner skal i utgangspunktet ikke gi overløpsdrift. I de tilfeller dette likevel kan bli nødvendig skal Statsforvalteren i Oslo og Viken varsles i god tid på forhånd.

3.1.5 Krav til virkningsgrad for avløpsnett

Kommunen skal kontinuerlig gjennomføre planlagte tiltak for å redusere lekkasjer av urensset avløpsvann fra avløpsnett.

Virkningsgraden til avløpsnett, det vil si hvor stor andel av vannmengden som kommer fram til avløpsreanseanlegget, skal dokumenteres og være tilgjengelig for Statsforvalteren ved forespørsel. Dette skal gjøres ved å legge til grunn målte verdier for overløp eller beregnede verdier for mindre omfattende overløpsutslipp, jf. punkt 3.1.4. I tillegg skal andre ulike kildene til tap beregnes eller vurderes kvalitativt.

Utslipp på grunn av feil ved avløpsnett, stans i pumpestasjoner og liknende skal ikke redusere virkningsgraden i avløpsnett med mer enn 5 % frem til 31. desember 2027 og deretter maksimalt 3 % over året.

3.2 Krav til rensing av avløpsvann

3.2.1 Generelt

Alt avløpsvann som er medregnet i tettbebyggelsens utslippstørrelse, skal behandles slik at samme minimumskrav til rensing oppfylles, uavhengig av avløpsreanseanleggenes dimensjonerende kapasitet og teknologi. Dette gjelder for utslipp over 50 pe, også fra private avløpsreanseanlegg som ikke er tilknyttet kommunalt avløpsnett. Kontrollkravene skal imidlertid være tilpasset det enkelte anlegg.

Avløpsreanseanlegg som tidligere har vært regulert etter kap. 13 i forurensningsforskriften, skal oppfylle de samme kravene til sekundærrensing og fosforfjerning senest innen 7 år etter at utvidelsen fant sted.

3.2.2 Påslipp

Påslipp til kommunalt avløpsnett skal ikke redusere muligheten for å overholde utslipps- og renskrav satt i denne tillatelsen eller i forurensningsforskriften. Påslippet skal heller ikke vanskeliggjøre overholdelse av krav i NRA sin tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann, eller redusere muligheten for å utnytte avløpslammet iht. gjødselvereforskriftens krav.

Kommunen plikter å avklare med ansvarlige for avløpsrensaneanlegg som behandler kommunens avløpsvann om mulige negative konsekvenser for avløpsrensaneanlegget før tillatelse til påslipp til kommunalt avløpsnett innvilges.

Kommunen skal ha oversikt over virksomheter som kan utgjøre en risiko for det kommunale avløpssystemet jfr. forurensningsforskriftens § 15A-4, og følge opp disse gjennom påleggskrav og tiltak.

4 Utslipp til luft

4.1 Generelt

Lukt skal være en driftsparameter for det totale avløpssystemet. Dette for å sikre at lukt fra pumpestasjoner, overløp, kummer og eventuelle luftenretninger ikke er til vesentlig sjenanse for naboer og brukere av nærområdet.

Kommunen skal ha oversikt over kilder og vurdere behovet for tiltak og eventuelt effekten av gjennomførte luktreduerende tiltak.

Før bygging av nye anlegg og komponenter (pumpestasjoner, kummer og utearealer og ledninger) må kommunen vurdere mulige kilder til lukt og om nærhet til bebyggelse ferdsel eller terrengforhold kan skape luktkonflikter.

Kommunen skal ha et system for registrering og oppfølging av eventuelle klager og avvik på lukt. Systemet skal være en del av internkontrollen.

4.2 Lukt fra punktkilder

Punktutslipp for avgasser skal håndteres slik at luktulempe forebygges effektivt. Beregnet luktinnhold fra slike kilder ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager mv. skal ikke overstige 2 ouE/m^3 som maksimal månedlig 99 prosent timefraktal.

4.3 Klimagassregnskap og utslipp av klimagasser

Utslipp av klimagasser fra drift av det totale avløpssystemet skal holdes på et så lavt nivå som mulig. Virksomheten skal utarbeide klimagassregnskap årlig.

5 Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride grensene i tabell 4.4. Grensene skal måles eller beregnes med fritt feltsverdi ved den mest støyutsatte fasaden.

Tabell 4.4 Støygrenser

Dag (kl. 07-19) LpAekv12h	Kveld (kl.19-23) LpAekv4h	Natt (kl. 23-07) LpAekv8h	Søn-/hellig- dager (kl. 07-23) LpAeq16h	Natt (kl. 23-07) LA1*
55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)	50 dB(A)	60 dB(A)

*LA1 er et statistisk maksimalnivå, uttrykt som det støynivået som overskrides i 1 % av tiden i situasjoner der maksimalnivåhendelsene forårsakes av mange typer kilder, og antall hendelser ikke er entydige eller grupperbare. LpAeqT er A-veiet gjennomsnittsnivå (dBA) midlet over driftstid der T angir midlingstiden i antall timer.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra den ordinære driften av avløpsrensaneanlegg, inkludert intern transport på område til anleggene og lossing/lasting av råvare, slam etc. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport er likevel ikke omfattet av grensene.

6 Avfall og avløpsslam

6.1 Generelle krav til avfall

Kommunen plikter så langt det er mulig å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Kommunen plikter å sørge for at all håndtering av avfall, inkludert farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften⁶.

Avfall som oppstår i virksomheten, skal leveres til lovlig avfallsmottak.

7 Akutt forurensning – forebyggende tiltak, varsling og beredskap

7.1 Forebyggende tiltak

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter kommunen å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren.

Kommunen plikter i tillegg å ha en plan for en trinnvis og systematisk gjennomføring av risikoreduserende tiltak avdekket i miljørisikovurderingen jf. vilkår 2.5.1.

⁶ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) av 01.06.2004, nr. 930

7.2 Beredskapsanalyse

Med grunnlag i miljørisikovurderingen skal kommunen utarbeide en beredskapsanalyse for den eventuelle restrisiko som gjenstår etter at forebyggende tiltak er iverksatt. For hver av hendelsene som er identifisert i miljørisikoanalysen skal kommunen utarbeide og begrunne:

- organisering av beredskapen
- nødvendig beredskapsutstyr
- nødvendig mannskap
- responstid

Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til risiko for akutt forurensning.

7.3 Beredskapsplan

Miljørisikovurdering, beredskapsanalyse, forebyggende tiltak og beredskapsetablering skal dokumenteres i en beredskapsplan som er en del av kommunens internkontrolldokumentasjon.

Beredskapsplanen skal som et minimum beskrive den etablerte beredskapens organisering, bemanning, innsatsutstyr og personlig utstyr og angi innsatsplaner for dimensjonerende scenarier.

Beredskapsplanen skal holdes oppdatert og kunne fremvises ved behov.

7.4 Beredskapsetablering

Basert på beredskapsplanen skal det etableres en beredskapsorganisasjon med mannskap og nødvendig utstyr. Kompetanse, opplæring og organisering skal være dimensjonert for de potensielle hendelsene som er vurdert å utgjøre størst miljørisiko.

7.5 Øving av beredskap

Det skal utarbeides en plan for å øve på beredskapen, og det skal gjennomføres øvelse minst en gang pr. år. Det skal utarbeides klare mål for øvelsen, inkludert mål for responstid. Øvelsen skal dokumenteres i rapporter, med eventuelle anbefalinger om forbedringer. Hvordan eventuelle anbefalinger om forbedringer er fulgt opp, skal være dokumentert i internkontrollen.

7.6 Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning. Internkontrollen skal beskrive kartlegging og vurdering av risiko for akutt forurensning og annen uønsket påvirkning av ytre miljø.

Kommunen skal så snart som mulig informere Statsforvalteren i Oslo og Viken om:

- Akutt forurensning på grunn av driftsstans som skyldes uhell eller langvarig strømbrytning
- Unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning

8 Overvåking

8.1 Overvåking etter forurensningsforskriften

Kommunen skal sørge for overvåking av mulige miljøeffekter av utslipp fra vesentlige overløp fra avløpsnett til berørte vannforekomster i henhold til et overvåkingsprogram. Overvåkingen skal være risikobasert og bidra til å avklare om resipienten skal registreres som følsom, normal eller mindre følsom jf. forurensningsforskriften kap. 11, vedlegg 1, punkt 1.1 og følge prinsippene i veileder TA-1890/2005 eller en oppdatert versjon av denne.

Overvåkingen skal gjennomføres med et intervall på 3 år og samordnes så langt det er mulig med overvåkingen etter vannforskriften.

Dersom utslipp eller tilstanden i vannforekomsten endres, kan Statsforvalteren pålegge en utvidelse av overvåkingsprogrammet mhp. målepunkter, elementer og frekvens. Statsforvalteren kan også pålegge strengere rensekrav.

8.2 Overvåking etter vannforskriften

Kommunen skal overvåke hvordan utslipp fra virksomheten påvirker tilstanden i vannforekomsten og dokumentere om utslippene medfører forringelse eller at miljømål ikke nås, jfr. vannforskriften §§ 4 og 18. Overvåkingen skal gjennomføres i tråd med bestemmelsene i vannforskriften for tiltaksorientert overvåking § 18 og vedlegg V punkt 1.3 og vurderes etter klassifiseringssystemet for miljøtilstand i vann⁷.

Kommunen skal benytte nødvendig fagekspertise og samarbeide med eventuelle andre forurenserne om å utarbeide et overvåkingsprogram for de resipientene som berøres av avløpsvann. Hvis det pågår annen overvåking i resipienten av andre aktører (eksempelvis vannområde), anbefales det at overvåkingene samordnes.

Overvåkingsprogrammet/-ene skal følge anbefalinger gitt i gjeldende versjon av veilederen Klassifisering av miljøtilstand i vann (02:2018). Programmet skal vise og begrunne hvilke elementer som vil bli undersøkt. Plasseringen av prøvetakingspunkter og prøvetakingsfrekvens, samt hvordan og i hvilke medier (biota, sediment etc.) undersøkelsen vil bli gjennomført, skal også framgå og begrunnes i programmet. Ved behov for endring av overvåkingsprogrammet, skal utkast til endringer med begrunnelse sendes statsforvalteren senest 1. oktober året før undersøkelsene skal gjennomføres.

Overvåkingen skal gjennomføres med et intervall på 3 år med unntak av enkelte elementer hvor Statsforvalteren i Oslo og Viken har gitt aksept for en utvidet frekvens.

---

⁷ Veileder 02:2018 Klassifisering av miljøtilstand i vann. Økologisk og kjemisk klassifiseringssystem for kystvann, grunnvann, innsjøer og elver.

Dersom utslipp eller tilstanden i vannforekomsten endres, kan Statsforvalteren i Oslo og Viken pålegge en utvidelse av overvåkingsprogrammet mhp. målepunkter, elementer og frekvens.

8.3 Rapportering av overvåkingsresultater

Resultater fra overvåkingen etter forurensningsforskriften jf. punkt 8.1, skal drøftes og konklusjoner om registreringen av resipienten som følsom, normal eller mindre følsom presenteres for forurensningsmyndighetene som en del av påfølgende kalenderårs årsrapportering jf. punkt 11.2.

Vurdering av resultatene fra resipientundersøkelser etter vannforskriften skal sendes Statsforvalteren i Oslo og Viken innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført, som del av årsrapporteringen jf. punkt 11.2. Resultatene skal vurderes etter det til enhver tid gjeldende klassifiseringssystem for vann, gitt i vannforskriften og veiledningsmateriell til forskriften.

8.4 Registrering i Vannmiljø

Alle overvåkingsdata skal registreres i databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsene er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljø's importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

9 Energi

9.1 Energistyringssystem

Kommunen skal ha rutiner for regelmessig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv drift av hele avløpsanlegget. Et energistyringssystem skal inngå i internkontrollen.

9.2 Utnyttelse av overskuddsenergi

Kommunen skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi internt og legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt, med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk mulig, begrenses av gitte konsesjoner eller medfører urimelige kostnader.

10 Substitusjon av kjemikalier og råstoffer

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes, herunder fellingskjemikalier og hjelpekoagulanter, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler m.m.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal kommunen dokumentere at den har gjennomført en risikovurdering av bruk og utslipp på bakgrunn av kjemikalienes egenskaper, mengder, utslippspunkt m.m, jf. også punkt 2.5 om internkontroll.

Kommunen plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av risiko for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Der bedre alternativer finnes, plikter kommunen å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁸

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket⁹ og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

11 Krav til rapportering

11.1 Årlig egenkontrollrapportering

Kommunen skal rapportere avløpsdata til Miljødirektoratet innen 1. mars hvert år. Rapporteringen skal skje slik Miljødirektoratet legger til rette for.

11.2 Årsrapport

I tillegg til egenkontrollrapport skal kommunen årlig rapportere på det til enhver tid gjeldende skjema for årsrapport som man finner på Statsforvalteren sine nettsider:

<https://www.statsforvalteren.no/nb/oslo-og-viken/skjema-og-tjenester/>

Årsrapporteringen skal vedlegges egenkontrollrapporten jf. punkt 11.1.

Følgende tema skal inngå i vurderingene:

- Hvordan gjennomførte oppgraderinger siste kalenderår og planlagte endringer av avløpsnettets bidrar til å etterkomme kravene i tillatelsen og delmål i kommunens temaplan/hovedplan avløp med tilhørende tiltaksplaner.
- Hvordan avløpsnettets fungerer, inkl. virkningsgrad for nettet totalt, driftstid og mengder avlastet for overløp og beregning av innlekking og utlekking.
- Omfanget av tiltak for å redusere tilførsler av overvann, herunder forventet og registrert effekt av tiltakene, inkludert større separeringstiltak.
- Resultater, trender og konklusjoner fra resipientovervåking jf. hensikt med overvåkingen beskrevet i vilkår pkt. 8.1 og 8.2
- Status for risikovurderinger og oppfølging

---

⁸ Jf. lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) av 11.06.1976 nr. 79 § 3a om substitusjonsplikt

⁹ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) av 30.05.2008 nr. 516

Årsrapportene skal lastes opp som vedlegg til egenkontrollrapporten til Miljødirektoratet for kommunens hovedledningsnett, inntil denne rapporteringen eventuelt integreres i egenkontrollrapporteringskjemaene.

12 Nedleggelse, ombygging og overføring av avløpsvann til andre anlegg

Om avløpsanlegg planlegges lagt ned eller stanset for en periode grunnet ombygging eller utbedring skal kommunen gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensning.

Aktiviteter som kan medføre fare for forurensning må avklares med Statsforvalteren. Søknad om eventuelle unntak fra denne tillatelsen må sendes Statsforvalteren i god tid.

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Statsforvalteren på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal ta utgangspunkt i den teknologi som ut ifra en samlet vurdering av nåværende og fremtidig bruk av miljøet og av økonomiske forhold, gir de beste resultater, jf. forurensningsloven § 2.

13 Tilsyn

Kommunen plikter jf. forurensningsloven § 50 å la representanter for Statsforvalteren i Oslo og Viken føre tilsyn med anleggene.

Vedlegg 1: Oversikt over utvalgte, sentrale begreper benyttet i tillatelsen

Begrep	Forklaring
Tettbebyggelse	<p>Definert i forurensningsforskriften § 11-3 k) ut fra nærhet mellom husklynger bestående av minst 5 hus. Se fullstendig tekst i forskriften.</p> <p>I tillegg regnes tettbebyggelser som én tettbebyggelse dersom avløpsvann fra to eller flere tettbebyggelser samles opp og føres til ett felles renseanlegg eller utslippssted.</p> <p>Definisjonen gjelder alle typer hus, både bolighus, hytter/turistanlegg, næringsbygg, institusjoner, idrettsanlegg mv.</p>
Tettbebyggelses utslippsstørrelse	<p>Den maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF₅ (pe) til tettbebyggelses avløpsnett som oppstår i maksuke. Beregnes ut fra kunnskap om utslippskilder iht. NS 9426. (Kilde: Avløpsdirektivet)</p>
Maksuke	<p>Med maksuke menes største årlige BOF₅ (pe) – døgntilførsel beregnet som gjennomsnitt av sju påfølgende dager (Kilde: NS 9426 og EUs avløpsdirektiv).</p>
Kommunens beregnede (potensielle) utslipp av avløpsvann i maksuke	<p>Den beregnet, maksimale, gjennomsnittlige ukesbelastning i BOF₅ (pe) til det kommunale avløpssystemet som reguleres i denne tillatelsen, og som oppstår i den uka i året med forventet høyest belastning. Beregningene skal være representative for situasjonen på søknadstidspunktet og minst 10 år fram i tid, da tillatelsen uansett bør omgjøres senest etter 10 år. (Kilde: Avløpsdirektivet)</p>
Avløpsslam	<p>Avløpsslam er det slammet som felles ut ved rensing i et konvensjonelt avløpsrenseanlegg, og hvor ristgods er fjernet i forkant. Septikslam inngår ikke i denne definisjonen av hygieniske grunner. I boka om VA-teknikk av Ødegaard, omtales septikslam som en form for avløpsvann.</p>
Råslam	<p>Med råslam menes ubehandlet avløpsslam, dvs. slam som ikke har gjennomgått noen form for behandling. Fortykning og avvanning av råslam er metoder for forbehandling som finner sted på renseanlegget for å redusere vanninnholdet i avløpsslammet før transport. Dette er aktiviteter som det er naturlig å se på som en del av driften av et avløpsrenseanlegg, og ikke som avfallsbehandling. (Kilde: Miljødirektoratet)</p>

Septikslam	<p>Septikslam er en samlebetegnelse for det som oppstår ved tømning av slamavskillere, septiktanker og tette oppsamlingstanker o.l. og som kan ha et vanninnhold på 95-99 %. (Kilde Bjarne Paulsrud, Vann nr. 4/1982).</p> <p>Septikslam inngår ikke i definisjonen av avløpsslam. I boka om VA-teknikk av Ødegaard, defineres septikslam som en form for avløpsvann.</p>
Overløp	<p>Arrangement for avledning eller måling av væskemengder. Utforming avhenger av funksjon og væskemengde. Overløp kan også anvendes om den vannmengde som avledes/måles. (Kilde: Vannordboken).</p> <p>Der begrepet 'overløp' er brukt i denne tillatelsen, menes både driftsoverløp og nødoverløp.</p> <p>Overløpets funksjon er at når den tilførte vannmengden overstiger kapasiteten nedstrøms, blir en del av vannmengden før til en avlastningsledning (overløpsledning) som normalt fører overløpsvannet til nærmeste resipient. (Kilde NV-rapport 222_2016)</p>
Driftsoverløp (også kalt regnvannsoverløp)	<p>Overløp som er etablert for å hindre overbelastning av avløpssystemet i perioder med så store nedbørsmengder at avløpssystemets dimensjonerende kapasitet overskrides. (Kilde: Boka om VA-teknikk av Ødegaard, Norsk Vann, 2012.)</p> <p>Mest relevant for fellesnett.</p>
Nødoverløp	<p>Overløp som skyldes uforutsette hendelser i alle deler av avløpssystemet og som brukes av sikkerhetsmessige grunner. (Kilde: Boka om VA-teknikk av Ødegaard.)</p>
Fremmedvann	<p>Med fremmedvann menes det vannvolumet som tilføres avløpssystemet i tillegg til nødvendig spillvann/sanitært avløpsvann og evt. industrielt avløpsvann tillatt gjennom påslipp. Det er vanligvis regnvann, smeltevann, grunnvann eller drikkevann. Betegnes også som infiltrasjons- og innlekkingsvann ifølge boka om VA-teknikk av Ødegaard.</p>
Virkningsgraden til avløpsnett	<p>Det vil si hvor stor andel av vannmengden som kommer fram til avløpsrenseanlegget.</p>
Blandprøver	<p>Er en prøve satt sammen av flere mindre vannmengde-proporsjonale delprøver tatt gjennom prøvetakingsperioden. Prøvetakingsperioden er enten ett døgn eller en uke.</p>

Ukeblandprøver	Er blandprøver tatt over minst fem døgn innenfor en periode på maks syv påfølgende døgn.
Prøvetaking	Med prøvetaking menes uttak av en representativ prøve og all behandling av prøven til den er klar for analyse. Dette inkluderer transport og oppbevaring av prøven inntil prøven er overlevert til laboratoriet. (Kilde: Kommentarene til forurensningsforskriften kap. 14)
Akkreditering	Med akkreditering menes en offisiell anerkjennelse av en organisasjons kompetanse og evne til å utføre angitte oppgaver i samsvar med gitte krav. I Norge er det Norsk Akkreditering som gir akkreditering. (Kilde: Kommentarene til forurensningsforskriften kap. 14)
Substitusjon/ substitusjonsplikt	Substitusjon betyr erstatning. Substitusjonsplikten innebærer at den enkelte virksomhet må vurdere sin kjemikaliebruk og gå over til mindre skadelige alternativer der det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe. Alle virksomheter som yrkesmessig bruker produkter som inneholder helse- og miljøskadelige kjemikalier, skal vurdere substitusjon.